

Oglasi, pripisana itd. dakaju i računaju se na temelju zbičnog cijenika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglašje itd. laju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručke valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrijeme ne primi, aka to javi odpravničtvu u stvorenom pismu, za koji se je plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija“.

Cekovnog računa br. 847849
Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nosloga sve pokvari.“ Narodna poslovica.

Izjazi svakog četvrtika, o podne.
Netiskani dopisi se ne vraćaju epodpisani ne tiskaju, nefrankirani ne primaju.
Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, na godinu 5 K za seljake, na godinu 10 K u obće, na godinu 2.50 na pol godine.
Izvan carevine više poštarina. Plaća i utičuje se u Puli.
Pojedini broj stoji 20 h. u Puli, izvan iste.
Uredništvo i uprava nalazi se u Tiskari J. Krmpotić i drug. (Via Sissano), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavaatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu. (Via Chiozza 12)

Istarski sabor.

U Kopru, 3. novembra 1904.

XVI. sjednica.

(Nastavak)

Ali ako kažem, druge strane Istre ne mogu imati nikakve praktične koristi od ovog, što se kani stvoriti u Poreču, jer nema surovog materijala, koji bi tomu odgovarao. S druge pak strane, što se sve želi postići podignućem nove zgrade i što je spomenuto poštovani Campitelli, to u Poreču ne bi imalo smisla. Poreč n. pr. nije apsolutno za to, a niti porečki kotar, da se u njem proizvodi ono voće, kojeg produkcija je inače u velikom interesu jednoga diela Istre, to su: jabuke, kruške, pa šljive. Te vrsti voća ne rastu, ni ne uspijevaju tamo za to, što nema gorskih rosa. Slično budi rečeno i o drugim stvarima, koje je poštovani predgovornik moj pokrenuo, a za koje se tamo ne možemo nadati uspjehu.

Drugi je zatim teški razlog, radi kojega moramo glasovati proti. Druga je stvar činiti pokuse u jednoj instituciji, u kojoj je potrošeno tisuće i tisuće novca, na razne strojeve, naredbe itd., a drugo bi bilo ustanoviti uzorno gospodarstvo takovo, da bi ga mogao slediti naš seljak, ili ako ne baš svaki seljak, recimo nešto veći, ali još uvijek mljeni posjednik. Instituciju, gdje uzdržavanje jednog para volova stoji najmanje 30.000 for., ne uračunavši amortizaciju za uloženi kapital, instituciju, gdje su ravnatelj, podravnatelj, fizik, klinici, te jedna, druga i treća čeljad, koja za gotove i masne plaće služi, gdje je čeljad, koju provincija svojim novcem drži, kao što su to recimo pitomci gospodarskog zavoda, koji za hranu i obitovanje rade onda badava, tu i takvu instituciju nije moguće privesti u život kod one velike mase naših posjednika, koji bi takve pomoći trebali. A kako kažem, ako veliki posjednici, koji imaju sredstva i mogu

po svojem odgoju i društvenom položaju imati inicijativu, hoće šta takova, laglje će to postignuti i ne bi imali ništa proti, da se od po'rajine za pojedini slučaj daje primjerena podpora. Ne bi vladali kod toga onako negativno, kao što se u svoje doba vladala negativno većina ili pojedini njeni članovi prema našim privatnim pojedinim poduzećima, koja su se u najboljoj namjeri učinila po pokrajini. Obćenito, u nijednu našu ustanovu, bila gospodarska ili kakva druga, koja stoji pod pokroviteljstvom pokrajinske uprave ili od nje biva u život privedena, ne možemo imati nikakva pouzdanja ne samo s razloga političkih, nego i radi silnog šarlatanstva, koje je zavladao u pokrajini. Mora srce plakati, kad se pomisli, kakva se zaklada nalazi n. pr. u Vodnjanu: „Fondazione Ceccon“ za gospodarsku školu, gdje već godinu dana nejma podučavanja. Sramota je za pokrajinu, da kod onolikog novca, onakve zaklade ništa ne može postići u korist naroda.

Konačno izjavljujem, da se ovdje polag predloga odbora radi o tom, da se jedan dio patrimonija pokrajinskog opredieli u stanovitu drugu svrhu. Ja moram naglasiti, da po mom shvaćanju jednostavan zaključak sabora mora biti, ako bude stvoren, naročito podnešen kruni, Njeg. Veličanstvu, na odobrenje ili potvrdu i kod toga podnešenja naravski da je dužnost vlade, dotično njezinog prisutnog zastupnika, da bude iznesao u izvješću sve one prigovore takodjer, koji se s naše strane — sigurno ne iz objesti — čine proti ovakvoj osnovi i proti ovakvoj namjeri, kojom se silno pogoduje samo jednom dijelu pokrajine dočim drugi ne mogu imati nikakvu korist. Pri tom vis. sabore, moram sa žalošću konstatirati, da nije pusta fraza, ako kažemo, da pokrajinska uprava stoji na absolutnoj negaciji naše narodnosti u velikim gospodarskim pitanjima. Ja sam lojalno priznao drugom prilikom, a pri znajem i danas da je amo tamo, ma i ne

sistematski, zem. odbor ipak dao štogod podpore za ceste, za vodu, ali to je sve što se je učinilo, a i to kažem žalibože ne sistematski i ne brzo, te bez pritiska na pojedine občinske uprave, kako bi se moralo činiti, da se te stvari vrše. Tek u nekim se obćinama, kao što naročito u Kastavskoj i doista hvalevredno vrše. Ja bi mogao spomenuti neke krajeve bliže Vašega neposrednoga upliva, mogao bi spomenuti selo Sišan, mogao bi spomenuti sela blizu Smoljana Kruuda i Mariće, koja sva još danas nemaju ni najpo'rednije pitke vode, to je sramota da čeljad usljed toga pogiba. Ljunjske godine pogibali su ljudi i blago, jer nemamo nikakve agilnije uprave, koja bi prisilila dotične občine, da se izdašno dobavi vode.

Ali moram spomenuti i drugu stvar kao dokaz, da to nije pusta fraza, kad rečemo, da nas se negira u gospodarskim pitanjima. Mi smo prošle godine i početkom ove držali u Puli tečaj za vodjenje knjiga i računovodstvo t. zv. Reiffelseinica. Moram i ovdje da s hvalom spomenem, da su tu bez očistete 3 čovjeka gubilo 12 dana podučavajue razne mladiće i odrasle; ti su ljudi bili siromašni, pa bi bilo pravedno, da se njihovo djelovanje odšteti, te da im se barem platilo putni trošak i boravač u Puli. Mi smo se obratili na zem. odbor razloživ cijeli program. Da dade primjerenu podršku. Držali smo tečaj, koji je vrlo povoljno svršio, čakali smo mjesec i mjesec, pa i godinu dana od pitanja, pa smo napokon dobili odgovor, da se ne može ništa dati, jer da će se u Poreču držati isti tečaj. Kad bi se u Poreču držao takav tečaj 15 dana s naukovnim jezikom talijanskim, a onda 15 dana s naukovnim jezikom hrvatskim, još bi mogli stisnuti s plećima pa reći: ono u Puli učinili smo privatnom inicijativom, a zem. će odbor držati u obim jezicima tečaj, pa je gospodar odlučiti glede podpore. Pjevajte vi, pjevajte, ali mi plaćeno.

Kod takvog stanja stvari — tek je to jedan mali, ali preganтни dokaz — vidi se, da je stanovite zem. uprave i u gospodarskom pogledu nama principiellno protivno.

Dakle reasumirajući moram reći, da mi, — koliko god bilo ovo na papiru lipeo — smatramo to s financijalne strane kao promjenu jednog diela pokrajinskog patrimonija u jedno industrijalno poduzeće, koje redovno ne spada u pokrajinsku upravu, i kao takvu smatramo tu stvar kao trajno opterećenje pokrajine, pa mislimo, da sam zaključak sabora bez privole krune ne može toga ustanoviti. Gospodarski pak smatramo tu stvar poigibelnom za naš narod s jedne strane, jer naša mladež i kad bi htjela ići u taj zavod, morala bi proći pod jaram tudegajeka — najme mladež hrvatska i slovenska, a s druge strane opterećenje instituta po naravi stvari ne može koristiti nego samo Poreču i njegovoj najbližjoj okolici.

Iz svih tih razloga mi ne možemo glasovati za prihvat predloga agrarnog odbora, nego moramo, kao što je već izjavio poštovani drug Mandić obrazloživ i sam stanje stvari, stojati na tom, da naš narod ni naša stranka ne može ni neć dati privole ovomu predlogu.

Za odobror predlog govore jošte zastupnici Sbiša, Davanzo i Tomasi.

Zatim je većina prihvatila izvještaj uz odnosne predloge o gradnji zavoda i pivnice.

Za gradnju mula u mošćeničkoj Dragi.

Zast. Costantini obrazložie u kratko svoj predlog za gradnju novog mula u mošćeničkoj Dragi.

O predmetu reče zast. Spinčić:

Vis. sabore! O stvari, o kojoj je govorio poštovani Costantini, ili za stvar, ja sam se već više puta zauzeo i to već pred 10, pače 11 godina u carevinskom vieću. Zauzeo sam se naima za to, da bi

PODLISTAK.

Zadnja bolest dra. Dinka Vitezića.

Akoprem je pokojnik bio u visokoj starosti, bio je ipak u potpunom posjedu svojih duševnih i tjelesnih sila. Tako je u zadnje dane svoga života rješavao zamršena pravnička pitanja, razjujue u pero duge temeljite i svestrano obrazložene sastavke. S druge strane pak podavao se duvinnice na redovite svoje šetnje, koje su popriečno iznašale na dan 14 km. puta.

To sve i redoviti mu način zivovanja su njegovoj okolini davali nade, da će ga Bog još na dugo uzdržati, te da će u životu prekositi početkom godine 1904. u 94. godini svoga života preminulog brata Luku i sada još živeću 90 godina staru sestru Dumu.

Nade su se na žalost naglo izjalovile. U nedjelju, 18. prosinca, je sa dobrim tekom objedovao, obavio svoju dugu šetnju i bio izvrstne volje. Ali baš valjda usljed šetnje pojavila mu se noću jaka plućna upala. To i zapušteni stari katar jesu kom-

plirali tako njegovu bolest, da ga je ova shrvala i konačno prekinula nit njegova života.

On kao da je to čutio, te je odmah sljedećeg dana dao si pozvati svojeg redovitog izpovjednika i primio sve vjerske okriepje za umiruće. Rodbini pak, koja ga je posjetila, navjestio je, da će njegova smrt uzslediti na Božić.

Uz sve to i teške boli, koje mu je stvarala razarajuća sila bolesti, nije prestao da misli na najzadnju njegovu miljenicu ustanovu — dječije zabavište u Vrniku.

Smješteno je to zabavište u „Vitezićevom domu“, a sve potrebštine mu je on nabavio. Kod svakog svojeg pohoda u Vrbnik ga je redovito polahodio i od troučnika na uspjehu one dječije bio uvijek do suza ganut. Kakvo je to veselje bilo za njega!

Na Stjepanju imala se ondje obdržavati kućna zahavica, te je bio dao prirediti božićno drvee i naručio za svu dječicu malene darove. I pripravljao se i veselio jur unapried tom užitku.

Bolest je uništila njegove snove, pa kad ga je u petak dne 23. prosinca pohodila nećakinja učiteljica Marija Trinajstić, zamolio ju da podje odmah u Vrbnik, proskrbli da budu darovi za dječicu na vrijeme ondje, te joj naložio, da se obdrži zabavica, makar da bude on prtv.

Istog je dana dao priobćiti pres. biskupu Strossmayeru svoju bolest i umolio ga za njegov blagoslov. Vidno je bio utješten, kad je u večer dobio brzogjavni odgovor.

Sljedećeg jutra, dakle na sam Badnjak, dao si je još jednom pročitati brzojav odpremljen biskupu Strossmayeru, kao što i njegov odgovor. Malo za tim kazao je u pero dugi brzojav za biskupa Strossmayera, naloživ da se odmah odašalje. Predvidjujue kraj svoga života, te da neće dočekati 4. februara 1905., čestitao mu za 90-godišnjicu, zahvaliv se ujedno na podjeljenom blagoslovu.

Pozvao je za tim prisutne rodjake k sebi, zamolio da ga poljube, te zaprosio od njih i od svakoga oprost na uvriede, koje bi njim bio učinio.

O podne istoga dana potamnio mu nešto um, ali opetovao je za svojim izpovjednikom sve do zadnjih časova molitve, koje mu kazivao.

Počele mu tada jenjavati boli, ali ujedno i životna snaga, dok nije u dva sata na Božić tiho i mirno izpustio svoju veliku dušu.

* * *

Osim mnozine pismenih došle su tu-gujućoj rodbini brzojavne sažalnice iz sljedećih mjesta:

- Beča — Istarski akademski klub.
- Cresa — Creski Hrvati, Gospodarsko društvo, Turato.
- Grkvenice — Hrvatska čitaonica, Skomerža.
- Čabra — Obitelji Ožholt i Feretić.
- Dubrovnik — Hrvatska čitaonica.
- Graca — Akademsko društvo „Hrvatska“.
- Jelše — Hrvatska čitaonica, Pučka prosvjeta, načelnik Duboković.
- Karlovca — Pokupski sokol, dr. Vinković.
- Kastva — Hrvatska čitaonica.

se sagradio u Dragi mošćenickoj jedan gât ili molo. Učinio sam shodu rezoluciju ili predlog već mjeseca marta 1893., učinio sam ga po drugi put nje-seca jula 1895. i učinio sam ga kasnije g. 1897., mjeseca janara. Pošto ali carevinski vieće već nekoliko godina ne razpravlja proračuna, nisam tog predloga mogao obnovljati i za to sam češće privatno govorio kod ministarstva trgovine s raznim faktorima, zadnje pute 18 novembra 1902., 19. maja 1903., pa i tekuće godine dok je još zasjedalo carevinsko vieće. Zagovarao sam istu stvar takodjer kod pomorske oblasti kod raznih faktora i kod samoga predsjednika prijašnjih godina, a najzad i u ovo vrijeme, što zasjeda ovaj sabor, nema tomu ni mjesec dana.

Potrebu tu, da bude tamo jedan gât, kako ju je takodjer razložio i poštovani moj predgovornik, uvidjaju tamošnji stanovnici — oni od same Drage i oni od Mošćenica i okolnih mjesta, a uvidjaju tu potrebu i oni, koji moraju voditi brodove, osobito za zla vremena, kakva ima tamo često, budući da na cijeloj liburnijskoj obali nema nijedne luke, kamo bi se mogle lađje za zla vremena uteći. Radi se u novije doba o tom, da se sagradi veća luka u Opatiji, radi se i gradi veća luka u Lovranu — ali koja nema osobito sreće, jer koliko se sagradi, toliko zlo vrijeme ništi, što je znak, da ljudi koji čine nacrte, ne savjetuju se sa tamošnjim ljudima, da ih o odnosajima upute. — graditi će se i radi se o tom, da se sagradi luka u lki, ali sve te tri luke bile bi više manje obzirom na gostove. I u mošćenickoj Dragi bila bi luka takodjer za gostove, jer i tamo dolazi sve više gostova, — kao što mislim, da će se na cijeloj onoj obali naseliti s vremenom, ali u mošćenickoj Dragi radi se osobito o tom, da bude ona utočiste za lađje, koje u onih strahih zatekne zlo vrijeme.

Da je tamo potrebno graditi gât, priznalo je takodjer i carevinsko vieće, koje je moje rezolucije god. 1893., 95. i 97. jednoglasno prihvatilo, a priznali su potrebu i predstavnici c. kr. vlade, ali koji kažu ili obćenit razlog, da se ne može sve na jedan put, jer da nema novaca, ili kažu poseban razlog, da je preduboko dno, pa da se ne može graditi, jer bi preskupo stajalo. Dubina nije baš tako velika, svakako ne tako preduboka, da se ne bi moglo graditi. Trošak nebi bio toliko velik, da nebi odgovarao potrebama i koristi, koju bi luka imala; a u to, ako je tamo more nešto dublje, baš radi toga bi se imao tamo graditi gât i prirediti luke, jer bi se mogli onda tamo uteći i veći brodovi za zla vremena.

Koliko sam čuo od malo dana iz vjerodostojnog izvora, već su načinjeni nacrti za takav molo u mošćenickoj dragi,

kod pomorske vlade, pak bi skoro rekao, da poštovani dr. Costantini dolazi nešto prekasno sa svojim predlogom. Nego ipak mi ćemo glasovati za nj radi toga, jer ipak još nije stvar prošla niti na ministarstvo financija, koje j. tvrdo, kad se radi o tom, da se našim narodu štogod učini, pak neka se tim predlogom upliva na to tvrdo srce ministra financija.

Dodao bih ipak nekoliko riječi k prvoj točki predloga dra. Costantini-a, i taj moj dotatak glasio bi ovako: (čita)

„Pošto c. kr. vlada kroz svoje predstavnike već od više godina priznaje da bi trebalo učiniti mul u mošćenickoj Dragi, a pošto ga ipak još uvijek nije dala sagraditi, te pošto bi ista c. kr. vlada mogla rieći „čim prije“ tumačiti na način da mul ipak ne bi još više godina sagradjen bio, predlažem, da se od l. predloga poš. dra. Costantini-a doda slijedeće rieči: „i postaviti u tu svrhu primjerenu svotu već u proračunu 1905!“

Za njim uze rieč zast. Laginja: Ja ću se posve u kratko ograničiti na to, da izjavim da predlog poštovanog Costantini-a popunjen, kako ga je popunio svojim predlogom poštovani drug Spincić, odgovara potrebama naroda, našim željama i onoj potrebi, da se kad i kad i vis. ministarstvo financija malo probudi, kad se radi o našim potrebama. Nego onakav predlog, kako ga je postavio dr. Costantini ne možemo u cijelosti prihvatiti. Neka mi g. zastupnik oprost, ali neznam iz kog je riečnika ili iz koje je nomenklature uzeo besjedu „dosso“? Draga mošćenicka bila je i bit će Draga mošćenicka i onda kad bude novl molo učinjen, još će se zvati Draga mošćenicka, a dosso ćemo dati onomu, koji bi se mogao baviti i potrebnijim stvarima za pokrajinu, nego li izmišljati ovakva imena.

Slobodan sam dakle predložiti izpravak, da se u predlogu dr. Costantini-a poslije rieči Draga mošćenicka ispusti rieč „dosso“. Sve ostalo neka ostane kako stoji, pa ćemo predlog prihvatiti.

Za novo uređenje zem. ureda.

U ime finacijalnog odbora izvjesti obširno zast. Buba o tom kako bi se imalo na novo urediti zem. urede, t. j. činovničke plaće, promaknuća, mirovinu itd. Kod glavne razprave reče zast. Andrijić:

Vis. sabore! Malo rieči, kojima da objasnim stanovište, što ga sab. manjina zauzima prema predloženoj zak. osnovi o novoj preuredbi zem. ureda, te istodobno da obrazložim predlog, što ću ga imati čast postaviti pri koncu svog govora.

Zadnja preuredba zem. ureda izvedena je sab. zaključkom od 31. svibnja 1899. Mislio se onda, da je tom preuredbom za više godina obezbjedeno i ekonomsko stanje zem. činovnika i udovoljeno

potrebama zem. ureda. Nije još prošlo od onda nit pet godina, pak je eto zemaljski odbor pronašao potrebnim, da prikaže novu zak. osnovu o preuredbi zem. ureda, a obrazlaže to time, jer da su kroz to vrijeme dobili zem. činovnici u drugim pokrajinama poboljšice takove, koje nadmašuju poboljšanje navedenim sab. zaključkom podano našim zem. činovnicima.

Pri tom je zem. odbor smetnuo s uma okolnost, da je naša zemlja jedna od najmanjih i najsiromašnijih u državi te da se ovom zak. osnovom ide za tim, da se naš zem. proračun na bog zna koliko godina silno obtereći, gdje je već dosada i onako probтереćen tako, da već pučanstvo kod svog siromaštva iznemaže pod silnim porezima i daćama, koje mu je plaćati. Zem. odbor obrazlaže ovu zak. osnovu medju ostalim još time, što veli, da je bolje da se stvara od sebe i za sebe zem. činovnike, nego možda za druge. Ja ću to našem zem. odboru vjerovati, — onom zem. odboru, koji si zna od zem. činovnika stvarati zmije ljutice, koje mu imadu pripomagati u svim službenim doskoćicama i uredovnim kvacicama upravljenim na zator hrv. i slov. naroda u Istri; a ako mu toga ne učine, onda za njega nijesu.

Mi moramo biti protiv ove zakonske osnove i z. to, jer nas gorko iskustvo uči, kako zem. odbor kod imenovanja zem. činovnika ni malo ne uzima u obzir poznavanje obih zem. jerika kod molitelja. Ovom zak. osnovom hoće se silno umnožiti broj zem. činovnika, ne što bi bila opravdana potreba radi velikih poslova, nego jer se želi imati zem. novcem plaćeno osoblje, a da upravlja ne zemaljske poslove, nego poslove stranacke, poslove posve privatnih društava, kojima je svrha, da zatiru hrv. i slov. narodnost u Istri.

Ovom zak. osnovom ustanovljuje se za sam zem. odbor uređ. bez računarskog odjela, 7 činovničkih mjesta s popriečnom godišnjom plaćom od kojih 26.000 K. Naprotiv tomu u Dalmaciji, koja je mnogo veća, dakle mora prema tomu imati i mnogo više posla nego naša pokrajina, ima samo 4 činovnika uz godišnju plaću od 9.900 K. Kod vjersijskog zavoda zak. osnova predlaže 12 činovničkih mjesta i to bez ravnatelja, s popriečnom plaćom od godišnjih 40.000 K. Naprotiv tomu Dalmacija ima kod zem. vjersijskog zavoda samo 7 činovnika s god. plaćom od 21.960 K. Kod tehničkog ureda naša zak. osnova predlaže 7 činovničkih mjesta s popriečnom god. plaćom od 25.000 K, dočim Dalmacija ima samo 2 činovnika kod tehničke službe s plaćom od 6.440 K.

U svemu zak. osnova predlaže 57 činovnika, ne brojeći ovamo osoblje profesora na prkos-gimnaziji u Pazinu, niti sekundarne liječnike kod zem. bolnice u Puli,

niti četiri prisjednika zem. odbora, nit zem. predsjednika.

Ide se pogotovo zatim da se ovom zak. osnovom osnuje čitavu legiju badava-džija, kojima ima biti poglaviti posao sapinjati svaki životni izrazaj našega naroda u Istri.

Uslijed toga predlažem: (čita) Visoki sabor neka izvoli zaključiti, da se preko predloga finacijalnog odbora glede preuredbe zemaljskih ureda predje na dnevni red.

(Predaje predsjedniku predlog, ali ga ne uzme u razpravu, jer je pisan hrvatski.)

Podrobna razprava pod predmeta od-ročena je za buduću sjednicu.

Predaja Port-Artura.

Junacki branitelj Port-Artura general Stessel morao se je sa ostanci svoje vojske predati pošto mu je nestalo streljiva, hrane i vojske, dočim je njegovih junackih vojnika palo na bojnom polju 11.000, a 18.000 ležalo je ranjenih u bolnicah bez pomoći, često i bez liečnika i liekova.

Jedanaest mjeseca ljute, krvave, neprestane borbe; jedanaest mjeseca stradanja, bez sna i počinka! U najstrašnijih i najgroznijih mukah probavila je mala portarturska posada nečuvene patnje i stradanja. Kad je vojnicima ponestalo topničkog streljiva, otvorio je japanski general Nogi na utvrdbi i grad neprestanu topovsku vatru iz svih obsadnih baterija tako, da valjda nije ostao kamen na kamenu. To je porazno djelovalo. Od 30.000 momaka, ostale ih je 5000 sposobnih za boj. Videći Stessel takovo jedno stanje skupi oko sebe častnike dne 1. o. mj. na dogovor. General Stessel izjavio je, da je nadošao čas, kada mora predati tvrđavu, a da zaprieči bezkorisno prolijevanje krvi. Na te rieči nije ostalo nijedno oko bez suza. Sa svih se strana naglasivalo, da posada mora odlučno zahtjevati uvjet, da ne će dospjeti med japanske zaobljenike, jer da će se radje inače skupa sa preostalim momčadi i utvrđama dati baciti u zrak, nego biti japanski zarobljenici. Na to je izdana zapovjed, da se cijeli red još valjanih sposobnih utvrda dinamitom digne u zrak i da se poruše topovi. Već se počeo hvatati sumrak. Kad okolo 5 sati odjaste parlamentari pod zaštitom bijele zastave u japanski tabor. Čim su ih Japanci opazili, zapovjediše njihovi zapovjednici, da se odmah obustavi vatra i sa svih strana zaori se glas trubalja. Japanski častnici takodjer pod zaštitom bijele zastave, podjohše na konjima u susret Rusina. Kad su se jedni drugima približili na par koraka ja stadoše i pozdraviše se na vojničku. Rusi se na to predstavise, a isto učinise i Japanci izrukovavši se

Kopra — Čitaonica, posujilnica.
Kotora — Hrvatski Dom.
Ljubljana — Ivan Hribar, načelnik ljubljanski preko hrv.-slov. kluba istarskih zastupnika.
Losinja malog — Čitaonica, društvo Zora, Š. Kv. Kozulić, prof. Martinolić
Makarska — Hrvatska čitaonica.
Omislja — Čitaonica.
Osieka — Brusić, Rabar.
Pazina — Pazinski Hrvati, Čitaonica, Podružnica sv. Ćirila i Metoda, Sorli, Kos. Bačić, Matanić, zupeupravitelj Mandić, Grašić, Frulić.
Podgrada — Slavoj Jenko.
Pule — Posujilnica, čitaonica i konsumno društvo u Medulinu, čitaonica i konsumno društvo u Ližnjanu, Mardesić.
Rieka — Merkur, Kopajtić, Sterk, Polić, Pavačić.
Rovinja — Rode, Tentor.
Selaca u Dalmaciji — Obćina, hrv. sastanak Pavlinović, Tomo Didolić mlađji.
Senja — Biskup Maurović.
Splijeta — Obćina, hrv. čitaonica, Bulić.
Susaka — Čitaonica Trsat.
Šibenika — Načelnik Stojić.
Trsta — Političko društvo „Edi-

nost“, Slavjanska čitaonica, Vučković, Trzaski Slovani, Dalmatinski skup, Uredništvo Tršćanskog Lloyda.
Vrbnika — Obćina, Krško učiteljsko društvo, hrv. čitaonica „Frankopanc“, Voloskog — Obćina, Dr. Andre i Fanny Stanger.
Zadra — Narodni list, dr. Klaić, Katalinić Jerelov.
Zagreb — Smieklas, Kostrenčić, Dr. Šime i Dr. Lav Mazzura, Marušić, Dr. Amruš, Savez hrv. sokolstva, uredništvo Hrvatsva.
Zminja — Filipić, Pucić, Peteh.
* * *
Odar pokojnikov kitili su vijenci sa nadpisom: Nezaboravnom stricu i ujaku — Zahvalni netjaci, Hrvatski Dom u Vrbniku. — Svojemu predsjedniku, Hrv. čitaonica u Vrbniku. — Svojemu članu, Vrbnicki rodoljubi. — Svojemu domorođcu, Obćinsko glavarstvo Vrbnik. — Svomu prvom predsjedniku i pokrovitelju — Družba Sv. Ćirila i Metoda, Narodna čitaonica riečka. — Prvom hrv. poborniku Istre, predsjednično-ug.-hrv. parobrodarskog društva. — Preporoditelju Istre, — Riečka i sušačka omladina.

Na grobu Dr. Dinka Vitezića

(† 25. decembra 1904)

Ah mrtav si mrtav — vaj za uvijek nama
Ti koj prvi sin si — rođnom bio gradu,
Što te kano orla — rodi na stjenama.
Gdje u divnu, doma — hrvatskoga zgradu
K domoljubju svoje — pozva sugrađjane
U odgojni bostan — dječicu im mladu.
Ah, mrtav si mrtav — Ti koj ljute rane
Na Istre nam tielu — prvi vidat poče,
Šibajući ostro — krvne joj dušmane.
Uzalud se oni — sa svih strana roče,
Da joj otmu jezik — taj amanet sveti,
Da joj krv hrvatsku — iz srca izteče.
Uzaludno oni — slični tatskoj četi,
Djecu našu grabe — iz majčinog krila,
Da ju pak zatvore — u izrodne kletii.
Tvoja ih je ljubav — k rodu nadhitrila,
Tvoj im glas u Beču — težka bi osuda,
Tvoj im u zasnovu — „letodu-Cirila“.
I nuto, ta družba — nosi Istrom svuda
Plod hrvatske rieči — poput liue rieke
Što natapa polja, — med kojim krivuda.

„Ali mrtav si nama — mrtav vaj za viece!..
Bolni krik odjeknu — širom otačbine
Od srca do srca — poput tužne jeke.
Ti knji bi Istru — nebu u visine
Rad podigo bio, — orao naš smjeli,
Da ju kruti progon — na zemlji umine!
I ko da se Spas tvom — dolazku veseli,
Baš na porod Boga — ljubavi i mira
Od tiela se tvoga — duša ti odiele.
Zašto nas ostavi? — Zar te već ne dira
Bolni vapaj roda, — Tebe, kretenjače,
Kom je razdor roda — srce baš razdira?
A baš taj je razdor — sada napet jače
I prelomom prieti... Il' nam spas baš u tom
Ko Simeon slutiš, — pak nam s tog umače?
Ti se navjekova; — al' u stanju krutom
Rod bi se radovó — drostrukom li žicu,
Jer takovi samo — spasa su mu plutom.
Uzor značinite — u čitavom biću,
Svjetlo rodno svome — u narodnoj tmunji,
Narodni prvače, — Dinko Viteziću:
Vječni mir i vječno — svjetlo tvojoj daši!
Dr. Anton Antončić.

srdačno s Rusima. Rusi predadoše pismo upućeno na generala Nogijja. Jedan japanski časnik preuzme pismo i odjasi s njim u glavni stan, dok su ostali japanski i ruski časnici na istom mjestu razgovarajući među sobom. Za kratko stigne privremeni odgovor Nogijev, da je pristao na to, da bezodvlačno nastane Rusije i da se obustave neprijateljstva. Rusi se za tim vrtišu. U ponedjeljak o podne sastadoše se zastupnici ponovno. Japanski zastupnici izrazivše Rusima svoje udiviljenje nad junackim držanjem posade, te im saobčiše brzojavku cara Mikada, gdje im čestita na njihovoj patriotskoj pozhrtvovnosti. Na to Japanci podastriješje uvjete predaje, te se je počela točka početka raspravljati, dok končno oko 5 sati poslije podne uz nezatne promjene cijela osnova ne bi prihvaćena.

Izvjestitelj jednih engleskih novina javlja: Načrtaru godinu u 6 sati poslije podne obnoviše Japanci osobito žestinom navalu i provališe minom u tako zvanu tvrđavu H. utvrdu. Istodobno su Japanci bombardovali celu frontu. Rusi su se na istočnoj točki žestoko opirali, ali su ih Japanci pomalo potiskivali. Cielu noć od stare na novu godi u boj je neprestano trajao, i već je stalo svitati, a Rusi su se još uvijek žestoko opirali. Nešto iza 12 sati o podne na novo ljeto dogodila se je eksplozija u jednoj utvrđi. Japanci opaziše, da Rusima ponestaje streljiva, jer su sve svoje brodove u luci i utvrde dizali dinamitom u zrak. Plamen i dim u luci i jedna eksplozija za drugom, sve su to bili jasni znaci, da Rusi uništavaju svoje brodove.

Urveli su predaje, da ruski ranjenici ostanu u Port Arturu pod nadzorom ruskih liječnika, kao i to, da ruska posada pod oružjem ostavi Port Artur. Dapače se veli, da će posada i pod oružjem i pod zastavama izaći iz Port Artura.

Ranjenih i bolesnih u Port Arturu leži 18.000. Broj je aktivne momčadi pao na 4000.

Genera' Stessel javio je čatu, da je daljnji otpor bio nemoguć.

Raširene bolesti harale su med momčadi, te ih se je svaki sat najavljalo na stotine u bolnice. Japanske granate padale su na bolničke zgrade tako, da se bolesnici nisu više osjećali u njima sjegurni, već su voljeli na najvećoj studeni na ruševinah u mukah čekati svoju smrt.

Predaja Port Artura nije od velikog utjecaja na daljnji tečaj ruskog-japanskog rata. Tvrđjave i nemaju druge svrhe, no da zadrže neprijatelja, da se ne uznoagne združiti s ostalom vojskom.

Nadajmo se čvrsto, da će ova borba uroditi konačnim plodovi za Slavenstvo.

Politički pregled.

U Puli 11. januara 1905.

Austro-Ugarska

Novi ministar predsjednik barun Gautsch sazivlje carevinsko vijeće za dne 26. o. mj. Zasedajti bi imalo do polovice aprila i us to doba riješiti proračun, vladinu osnovu o podpori proti biedi, osnovu o novacih te izabrati zastupnike u delegaciji. Talijanski listovi pišu, da će se u to doba riješiti i pitanje talijanskoga sveučilišta.

Barun Gautsch dogovara se sa predstavnicima pojedinih stranaka parlamenta. Kod njega bijahu ovih dana zastupnici talijanskoga kluba Malfatti i Rizzi, koji su zatražili od njega ustrojjenje talijanskog sveučilišta u Trstu.

U subotu dogovara se je barun Gautsch sa predsjednikom dalmatinskog sabora dr. Ivčevićem o dalmatinskih odnošajih. Potaknuto je i pitanje dalmatinskog namjesništva, jer sadašnji namjesnik barun Handel ostavlja Dalmaciju te ide u istom svojstvu u Gornju Austriju.

Prije nego li se sastane carevinsko vijeće govoriti će ministar-predsjednik jošje jednom sa predstavnicima stranaka. Sada vodi pregovore su prvaci mladočeške stranke; tečajem ovoga čedna pozvani su na dogovor zastupnici českoga konservativnoga veleposjeda. Član toga veleposjeda grof Hara' izliče u novinama, da je bio barun Gautsch uvijek pravedan Niemac, koji je nastojao uvijek uvjeriti svoje zemljake, da se u Austriji nemože vladati proti Niemcem ali ni proti ostalim narodom. Isti grof naglasuje, da je načelo ravnopravnosti, jedino načelo, koje može Austriju opet pridignuti i koje može provesti samo čvrsta i odlučna vlada držeći se pravila, da je pravo temeljem kraljevstva. Takvim pravom dolaze narodi do naobrazbe; ono valja, da ustaje odlučno proti svim protidržavnim težujam; na temelju toga prava treba promjeniti izborni red za državni sabor i za zemaljske sabore.

Bivši ministar-predsjednik dr. Körber izjavio je dopisnikom jednog poljskog lista, da je uvjeren, da barun Gautsch neće imati osobitih poteškoća u parlamentu.

Poslije uskrasnih blagdana biti će sazvnan česki sabor. U vladinim se krugovih nadajaju, da će Niemci odustati u tom za sadašnjem od obrukacije — ako to isto učine Česi u sadašnjem zasjedanju carevinskoga vijeća.

U susjednoj Dalmaciji rade triezniji muzevi o tom kako bi se složile sve narodne stranke u jednu čvrstu i veliku stranku. Glasilo stranke prava piše tim povodom, da je postignuta već sloga pred tri godine između narodne stranke i stranke prava i odtud da idu složne obje stranke proti vladinim težujam za pojmienčenjem. Isti list kaže, da nije baš nužno, da se sve stranke stope u jednu, jer da mogu i bez tog stopljenja koristno djelovati po narod. Osim stopljenja potrebita je osobito jaka organizacija, koja se nalazi u programu od godine 1895. Uzmemo li jošje — kaže nadalje — da je ukinućem vinske klauzule u trgovačkom ugovoru sa Talijani i živahnim zanimanjem za željezničko pitanje i gospudarskom djelovanju puklo široko polje, to je naravno, da se je nadati boljem gospudarskom razvitku. To su zaista liepe nade pa je željeti, da je hrvatski rodoljubi Dalmacije privedu također u život.

Kako pišu zagrebački oporbeni listovi sastali će se do mala hrvatski sabor u Zagrebu, da glasuje vladi privremeni proračun, pak da ga zatim vlada raspusti. Taj raspust stajao bi u savezu sa raspustom ugarskoga sabora, ali ga je teško opravdati, pošto mu jošje neizliče jedniti ima vlada pravo, da ga raspusti jedino radi toga, jer je raspustjen i ugarski sabor.

Rusija.

Posljednje doba nastao je po čitavoj Rusiji pokret za većim slobodam u državnoj upravi. Slobodoumniji živeji zahtjevaju naime, da bi car narodu podielio ustav i veće slobodštine štampi, prava sastajanja itd. S druge strane stara konservativna stranka traži, da se neđira u sadašnji vladin sustav te hoće, da se strogo postupa proti onim, koji zahtjevaju bilo kakve reforme.

Sa rusko-japanskog bojišta imademo slijedeće novije viesti:

Petrograd, 8. siečnja. Kurapatkin javlja: U noći od 6. na 7. o. mj. htjeli su Japanci iznenada navaliti na frontu našeg centra, ali su ih naše straže, opazivši ih pravodobno, prisilile vatrom iz topova i pušaka na uzmak. Na našoj se strani ranjen zastavnik Hell. Osim ovoga ranjeno je 17 momaka, a 3 su usmrćena.

Tokijo, 8. siečnja. Od 878 ruskih časnika, koji su pripadali portarturskoj posadi, dao je njih 441 svoju poštenu riječ, da ne će više učestvovati u ratu proti Japanu. Njima je za to dopušteno u smislu uvjeta o kapitulaciji, da se vrate

u svoju domovinu. S njima polaze 292 ordonanca. Generali Fock, Smirnov i Gorbatovski, kao i admiral Vitman vole poći u japansko suzanjstvo. General Stessel odputao će 12. o. mj. iz Daljnog u Rusiju.

Tokijo, 8. siečnja. Predaja zarobljenika portarturskih zaključena je. U svem je zarobljeno 878 časnika i činovnika s 23.491 momkom. Željeznička uprava u Sahiju dobila je nalog, da se spremi za transport 20 000 Rusu iz Simooseski-a u Kure. Po svoj prilici bit će zarobljenici smješteni blizu Kur-u. Teški bolesnici ostat će predbjčno u puljskim lazaretima u Port Arturu. Svi, koji su sposobni za transport, odpremit će se u Japan.

Petrograd, 9. siečnja. Kurapatkin brzojavlja: Dne 5. o. mj. napali su ruski vojnici na desnom krilu kod sela Taintatsi 6 km južno od Tsiantana jedan japanski odio tratinu, te su nakon oduhleg puškanja zarobili više kola i jednog ranjenog Japanca.

Kodanj, 9. siečnja. Tvrdi se, da će treće balličko brodovlje odputovati danas iz Libau, a početkom ožujka da će odputovati četvrto i zadnje brodovlje, čije se naručivanje grozničavo požuruje. Admiral Roždčevski će primiti nalog, da pričeka dolazak ovih naknadnih brodovlja.

London, 9. siečnja. Stessel je u četvrtak ostavio Dalnji. Polazi u Nagasaki, gdje za njega i njegovu suprugu te pratnju čekaju priredjene sobe u „Hotel Nagasaki“. Dne 16. o. mj. odputovati će sa obitelji na francuzkom pošlanskom parobrodu „Australija“ u Europu. Isto tako putuju u Europu trojica od četvorice admirala, a među njima i knez Uhtomskij.

Petrograd, 9. siečnja. (Šužbeno.) U roku od 28. siečnja do 5. veljače odputovati će iz Libau slijedeći ratni brodovi, da nadopune Roždčevskoga brodovlje: linijski brod „Imperator Nikolaj I.“, obalne oklopnjače „Admiral Apraksin“, „Admiral Sinjavin“, „Admiral Borsakov“, te oklopnjeni krstaš „Vladimir Monomah“.

Sjećajte se „Družbe sv. Cirila i Metoda“ za Istru

Franina i Juripa

Fr. Pazinski krnjeli, da su se jadtli na mesticu va otrojejoj skol-
Ju. Ca njim je zafrigada?
Fr. Da j navadila bolje hrvatsku tejo talijansku d-čicu.
Jur. Ca je ona kriva, da njoj šalju hrvatsku decu, ale su mali krnjelici i talijančici trabilasti.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:
Našim izbornicima.
Upozovujemo sve naše izbornike da čuvaju pozivnicu, koju su dobili od občine za gl.sovanje. Svi oni pak, koji nisu dobili nikakove pozivnice, a znaju da imaju pravo glasa, neka to prijave izbornom odboru hrvatske pučke stranke u Čitavici

(via Sissano ro) svaki dan od 2-3 sata po podne. ili pak u našem udrničtvu od 8 sati u jutro do 8 sati na večer.

Toplo pak preporučamo našima, da se nedadu zasuštiti ni zavesti od nikoga; svoj glas kod izbora je slobodno dati svakomu za onoga, za koga misli izbornik da je bolji od drugoga. Ako se nadje koji, koga je njegov predpostavljeni strašio ili grozio mu se kakovom štetom, neka nam takovo bezobraznika prijavi da ga povučemo za uši i stresemo kabanicu, pa bio on koji mu drag.

Složno dakle na izbore! Braća sa braćom; na dan izbora ne smije nitko ostati kod kuće! Pajšljivac i kukavica bit će onaj naše krvi, te nebude išao glasovati za nikoga, tobože da se nezamjeri komu radi svog trbuha. Buđe li se našlo takovih, nećemo ih štedit u javnosti, te ćemo točno iznieti njihova imena u novinama.

Izbornici Pule i okolte!
Sraki onaj, koji bude glasovao za Talijane, ogrišiti će se proti svomu narodu. I dohtar Stanich u politici je Talijan, jer je s njimi držao u dieti, da nerazumi hrvatski.

Radnici od arsenala, koji imaju glas, moći će poć glasovati slobodno. Tako je utork pisano u befehu.

Mornarica se nije vezala za Staničevu listu. Lazni koji Vam govore da je Slobodno je svakomu Slovinu, da glasuje svoje ljude! Arsenalcima!

Od lučkog zapovjedništva mornarice (Hafen-Admiralat) izdana je službena zapovied (Befehl), kojim strogo zapovieda predstavljenicima da dadu svima arsenalcima, koji imaju pravo glasa, slobodno vrijeme, da može ići svaki glasovati slobodno a da ne izgubi dnevnice. Uz to se strogo zabranjuje da ne smije nitko nikomu prieti sa službom, ako ide glasovati. Zato pozivljemo sve, da bez straha nikakova idu slobodno glasovati za slovinsku braću i da ne bude kukavica. — Talijanska sinjorija i slavenski odrodi radi svojih trbušina, dosta su nas za nos vukli; nedajmo dalje da nam brkaju ispod nosa i od nas rade što hoće. Svi na izbore!

Upamtite dane za izbore!
Kako smo već ja ili počimlju izbori za občinsko upraviteljstvo u Puli u ponedjeljak 16. tek. mjeseca te će trajati do 24. tek. U ponedjeljak utork i sriedu glasuju oni izbornici koji stantuju u području grada Pule; u četvrtak 19 tekućeg glasuju oni iz sela Altare, Kavrama, Lohorike, Montiča i Sšana; u petak dne 20 oni iz Lijžjana, Medulina, Pomeru i Prenanture; u subotu dne 21 oni iz Galežana, Fazane, Peroja i Stinjana. — U sve ove dane imaju glasovati sa mo oni, koji imaju glas u III. tielu.

Za II. tielo vrsit će se izbori u ponedjeljak dne 23 jenara tekućeg, a za I. tielo u utork dne 24 tekućega. U ova dva dana mora u doći glasovati svi zajedno i iz grada i sela koji imaju pravo glasa u I. ili II. tielu.

Izbornici! Čuvate se ko-ekakovih talijanskih krivih proroka; nevjerkute nišivim obećanjima; varali su Vas do sada, zlo su Vam želili i radili do sada — a tako će Vas varati od sada i zlo će Vam želiti i raditi i unapried u sve vieke viekova, jer Talijani nje manna nikada dobra želio a još manje pak nam ga žele oni izroditi i izdajice svoje rođene matore. Stara poslovica ne kaže, da je poturica gori od Turčina. Ne vjerite doluru Staniću i njegovim klapeima, čuvajte ih se!

Stanićeva dobrota.
Mnogi naši u selima drže dohtura Stanića-u za svoja najboljega prijatelja, ali neznaju razlikovati Stanića kao čorjaka od Stanića kao kapurina talijanske stranke. Stanić kao čorjak može činiti dobra i našemu puku, ali kao zagrižen Talijanaš... to su druge stvari.

Baš sada, kad je Stanić na glavi občine, mogao se je pokazati prijateljem vanjskoga puka; ali on to čini samo obećanjima, a u stvari tjera samo talijansku politiku. Na primjer: naši su ljudi pitali, da kad se već izbornici dijele po porzvenim občinam te glasuju u različitim dajima, neka budu za vanske izbornike određena birališta na selu (Medulin, Altava, Galežana), jer
1. sad je najgore doba zime,
2. udaljenost od grada je velika,
3. u gradu s seški izbornici izloženi svakojakim napadima i pritisku u moralnom i materijalnom obziru,
4. hodreć u grad treba trošiti za vožnju i za preživljnje vje, nego li, da su birališta odlučena također u gore rečenim selima.

Na stanicima su na to odgovorili, s podj-
som Stanićem, da sve to nije istina i da
tko hoće birati, mora doći u Pulu.

Čast i poštenje svakomu: ali tako ne
rade prijatelji vanjskoga puka.

Na znanje izbornicima.
U befelu od utorka 9. tek. mj. izdao je
lučki admiralat (Hafen-Admiralat) zapovied,
da podčinjene zapovjedništva, uradi i ra-
dionice poduzmu shodne mjere i strogo paze
da bude svakomu izborniku dano slobodno
vrijeme, da može ići glasovati i to slobodno
za koga tko hoće, te predpostavljeni nesmjiju
nagovarati pojedine ili govoriti im se u po-
gledu glasovanja.

Dakle evo, izbornici u Arsenalu, Vaš
komando je dao zapovied da možete gla-
sovati slobodno za koga hoćete a strogo
zabranio Vašim predpostavljenim da Vam
se groze ili Vašu slobodu priče. Po ovom
se ravnajte i nebojte se ništa!

Iz Marčane.
Piše nam seljak: Najprije Vam šaljem
poziv našim obćinskim starišinam za „se-
dutu“ od 22. decembra, da vidite, kako je
ovdi: naš upravitelj razaslija pozive u ta-
lijanskom jeziku. Žalostno i sramotno,
tim više, što je jezik izružen svakojakim
pogreskama.

Onda Vam javljam drugu uvredu na-
šemu hrvatskomu jeziku. Bogu je plakati
kao čovik vidi. Tamo ispod stolne crkve
zazidali su kapelicu na čast blažene divice
Marije: To je dobro i lipo. Ali nije dobro
i lipo, da je napis onaj postavljen tali-
janski, pak to u našoj Marčani, gdi je narod
uviek visoko držao svoju starinu Hrvacku.
Napis se glasi: „In onore alla beata vergine
Martino Chialich“. Jedan nagradi sa ordinij
del jorno, a drugi sa ovakimi napisu u tudjem
jeziku.

Neznamo je li on baš dao nalog onomu
tudjincu, koj je to klesao, ali ako jest, dosta
je slabo i žalostno kad se znađe, da su
Marčanu davno naselili sve po izbor Slo-
vinci iz Crnegore, Srbije i Hrvatske. A
među timi bili su za stalno i Čalići.

Naši bi ljudi imali otvoriti oči, pak se
sakupljati u sadu pustu čitaonicu i udružiti
se u konzum i druge korisne udruge, kako
su se udružila naša braća u Medulinu,
Liznjanu i druguda. Onda neće trebati da
pivamo: Oj Marčano selo bez glavara, kako
tebe Stemoćući kara.

(Vidili smo ordinie del jorno za sjednicu
obćinskog odbora. U istinu je talijanski i
pogresan. A mnogo liepih stvari imalo se
raspravljati. Među timi i ta, kako bi se
učinila jedna mjestna obćina (Podestaria)
skupa sa Karnicom. To nam se nevidi
slaba misao, pak bi nam drago bilo, da
nam koji od tamo javi misao puka o toj
stvari. A Čalićem proporučamo, neka se
drže slovinske majke, neka se neodmeću
od svoje narodnosti; nego neka budu prvi
među prvimi u svojem narodu! Onda će
biti i njima ljepše. Op. uredništva.)

„Omnibus“.

Iz Kaufanara nam se pritužuju, da
školska djeca ne napreduju ni najmanje
u nikakvom pogledu, i to ne samo u ta-
lijanskom odsjeku, već i u hrvatskom. Ta
nije se ni čuditi ako u talijanskoj školi
nema napredka, kad tamo djeca ne mogu
niti rieći razumjeti od svega, što im kaže
i govori g. učitelj. Divili bismo se nastu-
prot, kad bismo opazili i najmanju razliku
između djece, koja polaze taj odsjek i one
koja nikada niti ne prekoračise škol-skog
praga. I ako imade kakva razlika, jest ta,
da su ona mnogo pokvarenija, neslušnija,
objestnija i neposlušnija, jer ju g. učitelj
znana ni riječju ni primjerom pravim pu-
tem voditi. On joj znađe pričati mnogo o
socijalizmu, te ju nahuckati proti crkvi i
svećenstvu, jer znađe da će ju tim nači-
nom najlakše iznaroditi, o tom je već po
iskustvu vako osvjedočen, budući da dok
je u našeg čovjeka živa vjera, ne će ni-
kad zatajiti svoje narodnosti, a čim zane-
maruje svoje duševne dužnosti i moralno
propadne, eto ćeš opaziti gdje mu i na-
rodna svijest gasne. O tomu bi nam mo-
gao svjedočiti i isti gosp. učitelj, koga ne-
ćeš nikada vidjeti u crkvi niti kod sv. sa-
kramenata, premda bi morali na to strogo

paziti i ovdješnji župnik i g. nadzornik,
jer je to prekršaj šk. zakona. A s druge
strane znađe se i javno isticati socijali-
stom. Štog toga je veoma pogibeljno po-
vjeriti takvj osobi djeca na uzgoj, jer će
im veoma lahko otrovati onim kužnim
mukom mlada i poštena srca. Pazite zato
roditelji, koine da izručite svoju milu djeću,
moglo bi vam jednom biti zao što niste
skrbili da ostanite od nje svako krivu
nauku i da joj pribavite i izaberele po-
steuoga uzgojitelja.

Ali ne možemo se mnogo pohvaliti
mi na napredak hrvatske škole, te bismo
zamolili g. učitelju, da se što više žr-
vuje za onu nadobudnu četicu dičnih Hr-
vatitica i Hrvatice. Mogao bi ih biti mnogo
veći broj, ali netko sili roditelje, da
ih upišu u talijanski odsjek. Kad tko hoće
preći iz talijanskog u hrvatski odsjek, uč-
itelj toga ne dopušta; veli da to nije ni-
kakvo moguće, da je to proti zakonu. Štog
vidjeti ćemo svake godine gdje veliki broj
djece prelaze iz hrvatske u talijansku školu,
a nikog slučaja da bi odanle došao k
nama.

Gospodo nadzornici, što velite vi na
to? Reći ćete, da toga niste znali; a ja
vam velim, da je to vama dobro poznato,
jer smo vam se bili potužili, već niste po-
duzeli nikakvog koraka da predusretete
takve nezakonitosti. Vi koji uvijek upirete
prste u zakon, biste li našli ustuk i lieka
kakvom hrvatskom učitelju kad bi štogod
skrivio? Pravednost i nepristranost jest
najprva kriepost, koja se zahtieva od sva-
kog predpostavnika, i čiji se manjak na
prvi pogled opaža. Po tom se uvidja ne-
obhodna potreba, da se čim prije hrvat-
ska škola posve odieli od talijanske, te
mjesto učiteljice otvori najtečaj za hrvat-
skog nadučitelja. Ali se nadležne oblasti
za to malo i ništa ne brinu.

Neće mi na pero nijedna rieč, kojom
da se pohvalim napredkom djece u vjero-
nauku; ali tu ima razlog, što vjeroučitelj
polazi veoma revno i točno Legiuu školu,
koja mu zadaje velikog truda. Za to se
nadamo da će tamo biti mnogo sjajnih
uspjeh. Ja se u svojih molitvah često sje-
ćam onog mjesta, da bi Bog zapuštenom
puku prosvjetlio pamet, kad nije njegovim
poglavarima.

Odvike blagoslova najednom — ili
dva nova talijanska lista u Puli! Od nove
godine amo izlaze u našem gradu dva
nova talijanska lista. Jedan put na čedan
izlazi „Corriere di Pola“ pod uredni-
čtvom u dr. Senizze — kako se čini —
sa umjerenim talijanskim programom, do-
čim izlazi „Il Supplemento di Terra d'
Istria“ danonice kao novo glasilo nvo-
pečene talijansko-neodvisne i ta-
lijansko-socijalističke stranke.

Talijanski socijaliste jesu u naših zem-
ljah samo po imenu internacionaliste,
dočim su u istinu u borbi proti nama —
nacionaliste. Oni se doduše proti tomu
na oko ogradjuju, ali kad treba talijanska
narodna stranku u borbi proti nama nji-
hove pomoći, oni se nadju uvjek u nje-
zinih redovih. To opažamo ovdje u Puli
danonice, a toga već ni netaje njihovi
drugovi u Trstu, koji su se spojili sa ta-
lijanskom židovsko-kapitalističkom stran-
kom proti tamošnjim Slovincem.

Odkup od čestitanja.
Karte za odkup od čestitanja su kupili
Dr. Ivan Zuccon odvjet. K. 10. — Krmprčić
K. 5. — Šime Kvirin Kožulčić nar. zast.
K. 5. — Iznosi svi idu u korist Podružnice
sv. Ćirila i Metoda u Puli.

Lošinjjski kotar:

**Svećani blagoslov zadružnog Doma
u Nerezinama.**

Na 21. studenog minule godine obavio
se svećani blagoslov zadružnog Doma u
Nerezinama.

Dan je to bio, kog je svatko veseljem
izčekivao, tim više što se takav Dom
otvara u jednim Nerezinama. U mjestu
gdje se još uvijek čvrsti hojak bije iz-

među potaljančenih Hrvata, odmetnika
svoje majke zemlje, te onih, koji se još
ne srame svog milog materinog hrvatskog
jezika. Pa za to nije ni čudo, da su tog
dana, na tu svečanost dohrlili žnanci i
prijatelji sa svih strana. Osim drugih cije-
njenih gostova, vidjesmo tu na okupu,
ušaše mukolrpo svećenstvo, te pionire, u
našoj svetloj borbi, za krst častni i slo-
bodnu zlatnu. Poimence vidjesmo tu našeg
vrijednog starinu, dekana i župnika Osor-
skog Veleč. Antona Lužinu; ona sročana
tri lava sa creskok branika Veleč. Petra Za-
hiju, Josipa Pavačića, Dragutina Hlaču;
onog diva sa ubavog Ćunskog sela, komu
nije još ni za čas osušilo pero, u obrani
svoega štada spram grabežljivih vukova, i
poturica gorih od Turčina. Vidjesmo tu
i drugu častnu gg.: Popa Dinka Marin-
culica, O. B. Roda, O. Stipa Radunića itd.
Mnogobrojni posjet najboljim je dokazom
— koliko se cijeni, kršćansko — zadrž-
ništvo.

Svečanost je otvorio odborik Dinko
Zorović Katin sa krasnim pozdravnim
govorom. Srsi ti tijelom prolazili, suza ti
se na oko pomajjala, kad si slušao starca,
e bi starca Radovana, ili djeđa i unuka,
na onom brdu, gdje slijepi starac pruža
mladom unuku — gusle: veleč: „evo
sinko gusle nove“. Tako i naš starina
Dume pruža djeći i mukom novi dom;
dom sloge, dom ljubavi, hram iz koga će
crpiti dvostruka korist, onu, duše, i onu
tijela. Starina Zorović završi trontum
glasom — al na trontu njegov glas iz
biljada grla mladih unuka gromorni zaori
živio! I aza gromorna živio — odjeknu
dvoranom „Lijepa naša Domovina“.

Iza dovršena pozdravna govora obučen
u svećano ruho stane mjestni kapelan Včg.
Alois Volarić blagoslivljati novi „Dom“.
Uz pobožnu molitvu svećenika pričinjalo
ti se, k da čitaš, na licu pojedinca, kako
mu skršeno ustne šapću molitvicu: „Bože
izlij svoj blagoslov obilni, vrhu ovog doma,
nek on bude temelj miru — temelj slogi
i jedinstvu, raztrovanog našeg sela“.

Iza dovršena blagoslova uze riječ Včg.
Vjekoslav Volarić, koji u kratkim i punim
oduševljenja riječima pozdravi zadržugare.

U šest sati obredaše se gostovi i čla-
novi oko stola, te uz skromnu večericu
sproveše par sati u ugodnom razgovoru.
Za vrijeme večere bilo je izrečeno i krasnih
govora, koji su svi smjerali za tim, da
čim više učvrste slogu među članovi i
zadržugare potaknu na ustrajan rad za bo-
ljak i procvat društva. Sakupila se tako-
djer liepa svotica za Družbu Sv. Ćirila i
Metoda.

Opazit mi je tu, da najme one večeri
nisam vidio ondje prisutne nekoje osobe,
osobe koje su se znale isticati svuda i
svakuda kao silni Hrvati, kao neki muče-
nici Nerezinski. Ljudih, po čijem govoru
čovjek bi bio rekao, to su Hrvati! ovakvih
bi nam trebalo! Premda mi je bio i poznat
uzrok, sasvim tim popitao sam se kod
više osoba, pak uvidih, da su tomu uzrok
osobnosti. Rado bih znati, da li jedna
osoba predstavlja društvo ili više njih?
Ako više, čemu onda ima trpiti društvo?
Ako član sa članom ima kakvih nesj-
o-razumaka, neka oni to sami među sobom
riješe. A ne reći: „dok je on u društvu
ja ne ću biti“. Tako ne čine ljudi zna-
čajni, ljudi karaktarni.

Očekivalo se je, da će na ovu sve-
svečanost doći mnogo gostova i iz Lošinja,
dapače su mnogi bili to obećali, nu na
žalost ne vidje mo nikoga. Pustil ćemo
ovo bez komentara, da ne bismo uvrijedili
čiji silan patriotizam.

Et mature perituram. . . .
Prigodom svečanosti stiglo je više br-
zobjava: jedan od unijskih Hrvata, jedan
od unijskog dušobrižnika. Živjeli!

Nabuko-don-Osor.

Voloski kotar:

Za javno lječilište u Lovranu. Iz
Trsta nam pišu, da je bila posebna depu-
tacija iz Lovrana kod novoga namjestnika

u Trslu sa molbom, da bi se i Lovranu
proglasilo javnim lječilištem, kao što je
naša Opatijska. G. namjestnik primio je de-
putaciju po svom običaju prijazno, obećao
joj, da će doći prvom prilikom sam u Lo-
vranu, da se osvjedoči na licu mjesta o
opravdanosti ove molbe i oćeće o potrebama
one obćine.

Pazinski kotar:

Izbori upravnog vieća u Pazinu
obavili se dne 9. i 10. tek. mj. U III. iz-
bornom tielu su izabrani jednoglasno sa 330
glasova predloženi hrvatske pučke stranke.
Protivnici su se sustegli od glasovanja.
Moramo biti ponosni na sviestne izbor-
nike iz pazinskog polja, koji su bez ikakve
agitacije i nagovaranja pristupili uz ma-
lene iznimke svi k izboru.

U II. tielu od upisanih 73 izbornika
pristupilo je njih 39. te je odpalo na tali-
jansku stranku 31, a hrvatsku 8. U tom
su tielu većinom obrtnici i vlastnici kuća
u gradu.

U I. tielu od 77 upisanih izbornika
glasovalo je njih samo 30, svi za tali-
jansku stranku. Od tih 30 glasova bilo
je 11 činovničkih, 3 umirovljenih činov-
nika, 3 pučka učitelja, 6 profesora tali-
janske gimnazije, 3 pripadnika sa aka-
demičkim stepenom i 4 porezovnika.

Što su svi naši izbornici potisnuti u
III. tielu uzrokom je, što je na izboru
tvrdku Viktor Mrach (prije dr. Egidij)
propisan visoki lični porez. Medjutim taj
porez nije još likvidan, i dapače čuje se,
da će biti znatno umanjjen. Ipak pomoću
doga nelikvidnog poreznog prepisa bilo je
već dvaput Talijanima pomoženo, da su
pobjedili u dva tiela upravnog vieća. Tako
eto ćemo i za ovo drugo godište biti usre-
ćeni novimi dugovi, koje će sviestni otcevi
znat naprtili na teret grada Pazinu, a na
čast tobožnjeg njegovog talijanstva.

Porečki kotar:

Žalostno svršio.
Javljuju iz Poreča 5.: Ivan Zg. negda
pučki učitelj, što je morao ostaviti školu
rad neke osude, živio je više godina čudno.
Pred 4 dana našli su ga smrznuta u
Mongebu u nekom oćevom vinogradu, a
malo koracaja od slanne kućice u kojoj
je spavao. Kućicu su našli izgorenu. Ra-
čuna se, da je jedan čovjek rad velike
zime upalio oganj, da se stopi pak je
oganj zahvatio kućicu, a on valjda od
opeklina nije mogao mnogo napred, te je
tako rekuc pri ognju poginuo od zime.

Razne primorske viesti.

**Iz Zagreba (Koncert u korist družbe
Sv. Ćirila i Metoda).** Prestolnica svih Hr-
vata, naš liebi Zagreb, izkazuje je odmah
početkom godine svoju ljubav naprauna
našoj miljenici Istri. „Sv. Ćiril Metodski
zidari“ priredili su veliki koncert u nje-
zinu korist u velikoj dvorani „Sokola“. To
je najveća dvorana u Zagrebu, al je i ona
premalena za ovakve zgode. Bila je puna
puncata, a bilo je i na galerijah prilieno
ljudi. Među posjetnici bio je i general
Vuković. Prošlih godina posjećivao je sli-
čan koncert gradski načelnik Mošinski.
Ove godine novi načelnik dr. Ambruš nije
bio prisutan. Velika većina posjetnika i
posjetnica sastojala je iz t. zv. srednjega
gradskoga staleža, jezgre pućanstva.

Domobrankska glazba pod vodstvom
sveobće obljubljenoga kapelnika Muhvića,
odigrala je savršeno novi komad senjskoga
kapelnika „Hrvatska rapsodija“. Na harfi
udarila je u tom komadu i kasnije u jednom
drugom gospodjica Emica Kornicer, rodo-
ljubna kćerka predsjednika zidara.

Prosvol Viktora Cara Emina krasno-
slovlja je glasovita hrvatska glumica Ma-
rija Ružička-Strozzi onako kako ga to ona
umije.

Iza burno povladjivana „proslava“
prikazao se je predsjednik zidara sa nje-
koliko mladih zidara. Dvojica nosili su
sliku predsjednika Družbe prof. Vjekoslava
Spincića, naslikanu i darovauu Družbi od
slikara Bužana. Darovanje popratio je uz-

nosilimi riečmi pravnik Orsanić istaknuvši zaslug Družbe i njezinog predsjednika za hrvatstvo Istre i pozdraviv istoga predsjednika i njegove drugove. Prof. Spinić zahvalio se je u ime svojih drugova i svoje koli na krasnim pozdravnim riečih Orsanićevih toli na trudu svih onih koji su radili za koncertat i sudjelovali kod njega, te svim koji su k koncertu došli i tako pokazali svoju ljubav do Družbe i istarskih Hrvata. Zamolio je da tu ljubav djelotvorno uzdrže i na dalje. I pozdrav i odzdrav povlađivalo se je burno.

To bijaše izvan programa, posve neočekivano.

U nastavku programa pjevala je mlada gospodjica Draga Hauptfeld dvie pjesme baš umjetnički, a kasnije gospodja Anka dra. Hrvata također dvie upravo krasno. Povlađivanju jednoj i drugoj pjevačici ne bijaše ni kraja ni konca. Gudalački jedan kvartet odigrao je na posvemašnje zadovoljstvo tri glasbena komada. Akademski pjevački klub „Mladost“ od pjevača Eisenhutovnu skladbu „Lahka noć“ tako ugodno, tako precizno, da mu se je sve divilo i obasulo ga pohvalom i pljeskanjem. Pošto je glasa odigrala još jedan komad, počela je slobodna zabava i trajala do jutra. U velikoj dvorani Sokola se je plesalo; u dvorani Kola i u restauraciji Kola kod pokrivenih stolova pjevalo i izvodjalo razne igre. Svuda odoševljeno, svuda veselo.

Uz pilike koje vladaju, materijalni je uspjeh dosta znatan.

Nada je, da će primjer hrvatske prestonice slediti sva oveća mjesta širom i duž cjelokupne Hrvatske. Svuda je potreba, pa nek se uzradi i za mnjestne potrebe i za one Družbe — za spas istarskih Hrvata!

Diamantnu misu čitati će — ako Bog dade — dne 14. o. mj. slavni hrvatski pjesnik Fra Grigori Martić. Neima dvojice, da će se tom riedkom slavju pridružiti sav hrvatski narod moleći Svevišnjega, da nam još dugo odzdrži u zdravlja slavnog pjesnika i dičnoga starinu.

Na uspomenu blagopok. dra. Dinka Vitezića pedarili su po 10 K „Djakačkomu podpornomu društvu“ u Pazinu gg. Gjuro Vučković i dr. Matej Pretner u Trstu. Novac je odposlan odboru u Pazinu.

Tridesetgodinšnica. Naša tršćanska drugarica velezasluzna „Edinost“ svršila je dne 8. o. mj. tridesetgodinšnicu svog blagovornog djelovanja. Prvi broj „Edinosti“ izašao je u nedjelju dne 8. jenara 1876. Tada je izlazila „Edinost“ kano i „Naša Slova“ dva puta na mjesec. Prijateljem oko „Edinosti“ želimo iskreno, da bi s njom skupa doživili slobodnu i sretnu našu zajedničku domovinu.

Našim „Puzavcem“ do znanja. Povodom smrti nezaboravnog našeg Vitezića nisu mogli ni naši „Puzavci“ od manje a da neiztaknu njegove velike zasloge za naš narod i njegovo uzorno vjersko-političko djelovanje i ponašanje. A kako je on sudio o njima? To nam kaže prof. Milčetić u članku priobćenom u 3. br. „Obzora“ od dne 4. o. mj. pod naslovom „Dr. Dinko Vitezić“ (uspomene i refleksije) u kojem razpravlja obširno o našem velikom pokojniku, o kojem veli na jednom mjestu, obzirom na držanje naših „Puzavaca“, da se je ovako izrazio: „Kako da se slažem s ljudima, koji zovu hereticima pisce „Obzora“ i „Naše Slove“ samo za to, što žigose biskupa Flappa i Nagla, jer gone hrvatski jezik iz istarskih crkva?“

Narodni biljezi za družbu sv. Ćirila i Metoda su gotovi.

Umoljavaju se svi knjižari, trgovci, te trafikanti, koji su voljni razpčavati odnosno tržiti družbine biljege, da se prijave dopisnicom klubu „sv. Ćirila i Metoda“ u Zagrebu. — Isti dobivaju % proviziju od 10%. Do sada su se prijavila sljedeća mjesta: Zagreb, Rieka, Zadar, Spljet, Dubrovnik, Djakovo, Mali Lošinj, Pazin,

kojima su biljezi već i odposlani uz komisiju, te proviziju. Umoljavaju se rodoljubi, da se prijave gornjem klubu te naznače, koliko žele biljege, pak žele li ploču sa nadpisom: „Ovdje se prodaje „Narodni biljege za družbu sv. Ćirila i Metoda u Istri“. Klub će im odmah iste ko i ploču odpremiti. — Umoljavaju se i ostale hrvatske novine, da ovo pretiskaju.

Imenovanje u financijalnoj struki.

Predsjedništvo financijalnoga ravnateljstva u Trstu imenovalo je financijalnog koncipistu dra. Marijana Cukara provizornim financijalnim komesarom u Trstu, a konceptnog vježbenika dra. Josipa Calcagni provizornim financijalnim koncipistom u Puli.

Škole družbe sv. Ćirila i Metoda u Istri.

Kraj Pule ima družba jednu svoju školu sa 3 učiteljske sile i s jednim paralelnim razredom u bližnjem Vinkuranu. — U Malom Lošuju dvie učiteljske sile i jedno zabavište. U Voloskom, Opatiji, Raklju, Štokovcima, Baderni, Vabrigi i Brgradu svuda svoju školu i po jednu učiteljsku silu. U Kašteliru i Livadama ima družba također svoje škole sa dvie učiteljske sile u svakom mjestu. Osim toga ustrojila je družba jedno svoje zabavište i u Pazinu. U svemu društvu sv. Ćirila i Metoda za Istru imade 12 svojih škola i dva zabavišta. Do sada je na tim školama namješteno u svemu devnaest učiteljskih sila ili 10 učitelja i 9 učiljica. — Ovih dana pak otvorit će se u Sv. Marini, obćini Labin, škola, za koju je imenovana rav. učiteljica, tako, da će družba ove godine imati da se skrbi za 20 učiteljskih sila. K tomu je nedavno naš ravnateljstvo upravilo molbu na e. kr. košolsko vieće u Kopru, da pregleda stanovite prostorje u Humu, u čisto hrvatskom mjestu, gdje već od nekoliko vremena „Legina“ škola zavodi onaj naš narod. U gradnji su pak još sljedeće školske zgrade: U Sv. Luciji i Zrenju — obćini Opatiji. To gniezdo najfanatičnijih Talijana, što ih ima u Istri, bit će demala opasano sa tri naše škole (Livade, Zrenj i Sv. Lucija). Nadalje gradi družba svoju školu u Fabcima, kotaru Poreč, a obćini Višnjani, koja je za to opet pala u talijanske ruke, što u okolici nema pismenih naših ljudi, koji bi mogli prkositi tuđoj najezdi u gradu Višnjani. Školom u Fabcima bit će i tomu pomoženo. Osim toga naša družba gradi svoju školu u Drenju i spomenutoj već Sv. Marini. Oba ta mjesta nahode se u obćini Labin. I tu je Talijansku obćinu opasala naša družba sa tri svoje škole. O daljnjim namjerama ne može sada biti govora, već ovisi o tome, kakvu će pomoć društvo dobiti odnosno primiti i nadalje od hrv. naroda. Hrvati i Hrvatice! Sjetite se družbe sv. Ćirila i Metoda. Kupujte i nadalje žigove, eikoriju, pušaći papirić i nedavno uvedene narodne biljege, jer tim mnogo doprinateste u korist družbe.

Tako valja!
U veselom društvu Srba i Hrvata sabrano bje na dan pravoslavnog Božića 12 kruna i 40 para za „Družbu sv. Ć. i M.“

Tako i valja. Nije dosta da se pokaže riečima da smo Hrvati i Srbi jedan te isti narod, već treba to pokazati i činom.

† Josip Belušić.

Jučer su pokopali u Trstu Josipa Belušića profesora na učiteljsku u Kopru. Profesor Belušić bio je rodom iz Labinsćine, a uzgojen u talijanskim školama, te premda je svoje prezime pisao starim mletačkim pravopisom (Bellussich), ipak nije nikada zatajio svoj hrvatski rod. Pokojnik je izumio spravu koja je mjerila brzinu kola (kočija) i bilježila točno sate u kojima je „flaker“ bio prazan kroz dan kao što i one sate za koje bi u flakeru bila jedna, dvie ili više osoba. Ta sprava bilježila je također prevajeni put i pristojbu što se ima plaćiti. Taj izum nosio je pok. Belušiću malo ili ništa, te od njega on nije imao nikakve koristi. — Počivao u miru!

Promjene u tršćansko-koparskoj skupiji. Doznajemo iz privatne strane, da je prenjestjen duh, pomoćnik g. Ivan Mandić iz Lovrana u Žrnjini, u na njegovo mjesto dolazi iz Žrnjinja g. Josip Mandić.

„Bratovšćina hrvatskih ljudi u Istri.“ Kao novoljetni dar doposlao je Vinko Zamčić župnik Volosko 5 kruna.

Krčko učiteljsko društvo u Vrbniku na otoku Krku darovalo je „Bratovšćini“

mjesto vijenca na odar blagopokojnoga dr. Dinka Vitezića 20 kruna.

Uplatili su godišnju članarinu: Vlah Danica, Zagreb, i K. Mrakovčić Marko, Kornić 1 K. Martelja Vinko, Srdoči 1 K. Mrakovčić Vinko, Punat 1 K.

Razni prinosi:

Družbi sv. Ćirila i Metoda za Istru priposlase preko naše uprave:
Na predlog Mata Grbca u kući Mute Puhajta u Lanišću sabrano je K 3 66, koje darovaše: Josip Puhaj i njegova obitelj . . . . . K 2—
Grgur Mejak . . . . . —56
M. Grbac Bazgon . . . . . —40
Mato Krizman . . . . . —20
Grgur Zm. k . . . . . —20
Anton Saina . . . . . —20
Ivan Sverko . . . . . —10
Matko Črnjeka, sabrano po nekijim Vabriganima i Kaštelircima u Kašteliru kod gosp. M. Ventina . . . 5-12
Bonifatić pop Antun, žup. Nov. valja na uspomenu pok. Vitezića . . . 10—
Pop Antun Zic, župnik Lun . . . . . 10—
Pero Premuda, Zagreb, kr. sudbeni vječnik u miru, kao redoviti član za godinu 1905. . . . . 10—
Ukupno danas . . . . . K 38-76
Na račun ove godine izkazanih . . . 28-66
Sveukupno . . . . . K 67-42

Djakačkomu prip. društvu u Pazinu

priposlase preko naše uprave:
Za počastiti uspomenu blagopokojnog dr. Dinka Vitezića darovaše:
G. Gjuro Vučković trgovac — Trst . . . . . K 10—
Dr. Pretner M. odvjetnik . . . . . 10—
Matejčić Fran. r. kr. zemaljski školski nadzornik . . . . . 20—
Vinko Zidarić nadš. sv. Petar u sumi . . . . . 10—
Bazilija Frančić učitelj — Pazin . . . 1—
Dr. Dinko Trinajstić odvjetnik — Pazin . . . . . 50—
Dr. Matko Trinajstić odvjetnik — Volosko . . . . . 50—
Josip Ožbolt — Krk . . . . . 40—
Viktor Tovičić — Volosko . . . . . 30—
Niko Mardešić trgovac — Pula . . . . . 6—
Stihović Josip . . . . . 2—
Križ Lacko . . . . . 5—
Krpmotić Josip . . . . . 5—
Sulnig Viktor . . . . . 1—
Članovi čitaonice — Mihotići . . . . . 25—
Glavarstvo obćine Kastav . . . . . 50—

Družbi sv. Ćirila i Metoda za Istru darovaše u istu svrhu:

Dr. Matko Trinajstić Volosko K 50—
Dr. Dinko Trinajstić Pazin . . . . . 50—

Dr. S. STERGER,
c. kr. okr. liečnik u Ljubljani je u kloroznim slučajevima i kod okriepljenja dječje s najboljim uspjehom upotrebljavao
željeznato vino
G. PICCOLI-A.
dvorskog dobavljača i ljekarnika u LJUBLJANI
Pola litre stoji 2 K.

VELIKA ZLATARIJA ANTE RADIĆA
Split
(Iza suda, kuća Karaman, II. pod.)
Preporuča svoju radionicu sa bogatim i raznovrstnim skladištem krasnog dijamantnog nakita, modernih zlatnih i srebrnih stvari, kao što i narodnih predmeta u *figlirani*, izvrstnih svajcarskih zlatnih i srebrnih žepnih satova — a sve uz najumnjerenije tvorničke cijene.
Izradjuje ukusno svaku radnju, a poduzimlje također popravke kojemu drago vrste.
Kupuje uz najviše cijene i prima u zarjenu zastarjelo zlato i srebro, biser i drago kamenje.
Za sve pak kod njega kupljene stvari daje pismenu jamčevinu. Pismene naručbe odprema odmah.
Posjeduje preko 1000 zabralovica.
Bogato ilustrovane cijenike šalje na zahtjev badava i franko

Svoji k svojim!
Skladište pokućstva
goričko-solkanske
STOLARSKE ZADRUGE
(prije Antun Černigoj)
TRST
Via di Piazza vecchia 1, polak crkve Sv. Petra
Tvornica sa strojevnim obratom
Pokućstvo izradjuje se samo u peći izsušenim drvom.
Konkurencija izključena. — Za solidnost se jamči.
Prodaje se također uz mjesečnu odplatu.
Zastupstvo u Trstu, Splitu i Aleksandriji
Ilustrovani cijenici se šalju na zahtjev.

Istarska Posujilnica u Puli
Prima zadrugare, koji uplaćuju zadrudnih dielova jedan ili više po kruna 20.
Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član te plaća od istoga 4%, kamata čisto bez ikakvog odbitka.
Vraća na štednju uložene iznose do 100 K bez predhodnog otkaza. iznose do 400 K uz otkaz od 8 dana, iznose do 1000 K uz otkaz od 14 dana a tako i veće iznose ako se nije kod uložnja suglasno ustanovio veći ili manji rok za otkaz.
Zajmове (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.
Uredovni sati svaki dan po podne; u nedjelju i blagdane osim julfija i augusta mjeseca od 9—12 prije podne.
Družtvena pisarna i blagajna nalazi se u Via Giulia br. 5, prizemno lijevo, gdje se dobivaju pobliže informacije.
Ravnateljstvo.

Visokom kr. zem. vladom proglašena liekovitom vodom rudnicom

APATOVAČKA KISELICA

naravna alkalčko-mariatska-litjska kiselica, vrlo bogata ugljičnom kiselinom

izvrstno i poput kristala čisto stolno piće.

Glasoviti liečnički autoriteti prepisuju ovu kiselicu s najboljim uspjehom kod svih bolesti probavnih organa i grkljana protiv ulazima i reumi kod šlehdaca, plućnog, gilenog i svih drugih katarata protiv hemeroidima (slatnoj žilji), kod boli bubrega, mješurca, kamenca, šećerna bolesti, zrnatih i nateklih jetara, žgaravice i mnogih drugih bolesti. Prokušano izvrstno i nenadkriljivo sredstvo kod spolnih i mnogih drugih ženskih bolesti.

Analizirane su prof. dr. E. Ludwig, c. kr. dvorski savjetnik i kr. prof. dr. S. Bošnjaković.

Nagrađena na mnogim velikim strukovnim izložbama sa 15 zlatih medalja.

„Upraviteljstvo vrele Apatovačke kiselice“
ZAGREB, Ilica broj 17.

Dobiva se u svim ljekarnama, trgovinama mirodija, restauracijama i gostionama.

IZ ZASTUPANARNA

POZOR!

BOLESTNOME ZDRAVLJE!
SLABOME JAKOSTI!

Vidmarici preporučuje seljacima moć
Pakračkih kapljica.

PAKRAČKE KAPLJICE I SLAVONSKA BILJEVINA su danas najobjavljenija dva pučka lijeka, pošto ta dva lijeka sigurno djeluju sa najboljim uspjehom, prokriše si put na sve strane svijeta.

PAKRAČKE KAPLJICE

djeluju izvrstno kod svih bolesti želudca i cijelog organizma — odstranjuju grčeve i boli želudca, gone vjetrove i čiste krv — pospješuju probavu, lječaju male i velike gliste, odstranjuju groznica i sve druge bolesti od iste dolazeće. Liječe sve bolesti jetra i slezenice Najbolje sredstvo protiv bolesti materice i matorna — s toga nesmjim manjkati u nijednoj građanskoj ni seljačkoj kući.

Neka svatko napući i adresira:

PETAR JURIŠIĆ ljekarnik
PAKRAČ br. 207. (Slavonija.)

Cijena je sljedeća i to franko na svaku poštu su:
12 bočica (1 ducet) K 5.— 36 (3 duceta) K 12.40
24 bočice (2 „) 8.60 48 (4 „) 15.—

Manje od 12 bočica se ne šalje.

SLAVONSKA BILJEVINA

rahi se upravo sjaunim najboljim uspjehom protiv nastajanja kašlja, preobolji, promuklosti, hrapavosti u grlu, teškog disanju, astmi, probadanju, kataru, odstranjuje gusle sluzne, te djeluje izvrstno kod svih ma i najstarijih prehladnih i plućnih bolesti.

Cijena je sljedeća i to franko postavljena na svaku poštu:

2 originalne boce K 3.40 4 originalne boce K 5.80
6 originalnih boca K 8.20

Manje od 2 boce se ne šalje.

Novac se šalje unaprijed ili poznoćem.

Molim dakle naručiti samo izravno od mene pod adresom

PETAR JURIŠIĆ ljekarnik
PAKRAČ (Slavonija).

Tiskara i knjigovežnica J. Krmpotić i dr. u Puli.

preporuča:

1. Tiskanice za občine.

1. Skrizaljka o izkazu epitemije. 2. Svjedodžba za oprost od prisutne službe. 3. „Omnibus“ tiskanice (skrizaljka bez teksta u glavi za svaku porabu). 4. Izkaz i svjedodžba za djake. 5. Ista u talijanskom jeziku. 6. Molba za oprost od prisutne službe. 7. Ista sa svjedodžbama. 8. Inventar aktivni glava ili uložci. 9. Inventar pasivni glava (uložci). 10. Inventar mobiljni glava ili uložci. 11. Izkaz odgovornih troškova. 12. Stanje ukamućenih glavnica. 13. Izkaz o promjeni prebivanja neaktivnog vojničeta (glava ili uložci). 14. Izkaz i svjedodžba za djake i molitelje. 15. Popis izbornika (glava ili uložci). 16. Glasovni izkaz i 16. a) Kontrolni izkaz za občinske izbore. 17. Dnevnik dohodaka i troškova. 18. Glavna knjiga. 19. Pomoćni dnevnik. 20. Zapisnik podnesaka (glava ili uložci). 21. Proračun, glava. 22. Proračun, uložci. 23. Zaključni račun, glava. 24. Zaključni račun, uložci. 25. Zapisnik o razgledu mrtvaca. 26. Ogleđni listić o umrlim. 27. Obiteljsko-obavjestna skrizaljka. 28. Skrizaljka o cieni govedje krme. 29. Zapisnik kaznenih prestupaka. 30. Prilog zaklj. računa (glava ili uložci). 31. Izkaz namica. 32. Zapisnik soli. 33. Prijavi i pregledni list za oprost poreza kod pečenja rakije za svoju porabu. 34. Obćinska svjedodžba za bolnice. 35. Knjižice sa kuponji za doznacbu soli.

2. Crkvene tiskanice.

1. Fides Nativitatis et Baptismi. 2. Fides Morit. 3. Fides Matrimonii. 4. Testimonium status liberi. 5. Testimonium denunt. matrimonialum. 6. Nota pro instituendis denuntiat. 7. Inventar (glava ili uložci). 8. Račun (2 arka). 9. Izvadak računa. 10. Izkaz glavnica (glava ili uložci). 11. Izkaz stalnih i promjenlj. zakupina. 12. Izkaz uplaćenih i zaostalih parbenih troškova. 13. Dnevnik dohodaka i troškova (glava ili uložci). 14. Izkaz povećanja ili umanjenja imetka. 15. Status animarum. 16. Liber baptizatorum. 17. Liber defunctorum. 18. Liber matrimoniorum. 19. Liber confirmatorum. 20. Namira vrhu kamala obligacija. 21. Zapisnik podnesaka. 22. Obiteljsko-obavjestna skrizaljka.

3. Tiskanice za škole.

1. Ljepopisnice. 2. Zadačnice. 3. Risauke. 4. Satnice. 5. Molba za oprost od školarine. 6. Pregled mjesecnih školskih znostataka. 7. Razrednica. 8. Tjednik. 9. Glavni imenik. 10. Matrica. 11. Imovnik ili inventar. 12. Popis školske knjižnice. 13. Izkaz izostataka. 14. Zapisnik podnesaka. 15. Školske vijesti. 16. Svjedodžba. 17. Otpustnica. 18. Odlaznica. 19. Imenik po ababetu; dalje sledieće po zakonu 31.7. 1895. za Istru, i to sledieće obrazce: 20. A k § 1. 21. B k § 2. 22. C k § 3. 23. D k § 4. 24. E k § 4. 25. F k § 4. 26. G k § 5. 27. H k § 7. 28. I k § 9. 29. M. k § 12. 30. L k § 12.

4. Tiskanice za društva za štednju i zajmove te štedionice.

1. Doznacnice. 2. Zadrudne knjižice. 3. Štedioničke (uložne) knjižice. 4. Zadužnice. 5. Molbe za zajam. 6. Dnevnik blagajne. 7. Knjiga dužnika. 8. Knjiga članova. 9. Knjiga zadrudnih dielova. 10. Knjiga uložaka za Rajfisenovire. 11. Knjiga uložaka za občine štedionice. 12. Doznaka za primitak. 13. Doznaka za izdatak.

5. Tiskanice za gospod. društva.

1. Dnevnik blagajne. 2. Knjiga vjerovnika i dužnika. 3. Knjiga za kontrolu robe. 4. Knjiga pričuena. 5. Zadrudne knjižice.

6. Tiskanice za pravne poslove.

1. Tužbe. 2. Napis (rubrum) k tužbi. 3. Punomoć. 4. Predlog zapljene. 5. Napis k predlogu zapljene. 6. Kupoprodajne pogodbe. 7. Zadužnice za obću porabu.

7. Razne knjige.

1. Kokolj: „Grammatik der kroatischen oder serbischen Sprache.“
2. Pjesma: „Putovanje ratnog broda „Marije Terezije“ u Antlu, Kubu itd.“
3. Pjesma: „Pjesme pomorice ili putovanje ratnog broda „Fran Josipa I.“ u Kretu.“
4. Pjesma: „Rat u Kini ili putovanje ratnih brodova „Elisabeth“ i „Aspera“ u Kinu.“
5. Knjižica: O pristojnom ponašanju... sastavio V. Rubša.

POBOŽNI MORNAR. Molitvenik za momčad c. i kr. ratne mornarice i ostale pomorce. Sastavio Karlo Kokolj, kapelan c. i kr. ratne mornarice. Odbrena od njegove preseelitosti biskupa Mahuiba i rojničkog biskupa Bielopotečy-a. — Cirun tvrdo vezanom 50 h. s poštom.

Osim gornjih tiskanica imade pod-punu zalihu tiskanica u njemačkom jeziku za c. i kr. brodove, kojih izkaz se šalje franko poštarine.

Preporuča dalje zalihu papira koji konceptnoga toli kancelarijskoga u svih formatih, težinah i crtanjih (rastriranju) na debelo (najmanje od svake vrsu 250 araka).

Omori u svih mogućih formatih za privatne, trgovačke ili službene svrhe.

Prima i izvršuje svakovrstne naručbe, posjetnice svih veličina, pozive, adresne karte, rasporede i u obće svakovrstnu radnju zasjecajuću u tiskarsku i knjigovežku struku.

Kava postaje vanredno tečna
pridodate-li joj
Vydrovu žitnu kavu!
5 kg. franko poštom 4 K 50 f.
Uzorak na zahtjev besplatno.

„SIJELO“
= za zabavu i pouku = badava.

HYDROVA TVORNIKA ŽITNE KAVE u PRAGU-VIII.

Pčelno - voštene sveće

po kilogram. K 4.00, u svakoj težini i duljini, iz pravoga, garantirano pčelnoga voska.

Ukrasne sveće iz gori imenovanog voska, ukrašene u reliefu sa zlatom. . . . . kg. po K 8.—
voštene sveće ukrašene u reliefu sa zlatom. . . . . kg. po K 8.—
Iste ukrašene s odjeljivim svietlicama 2.40
Tamjan lagrima, najfiniji . . . . . 2.—
granis 1.20
Sveće za pogrebe po vrlo niskoj ceni. — Za pravu, čistu vosak jamčim sa 2000 kruna. Gorućimovi stejni (titilji) i stakla za vječnu lnu. — Isto tako sasadi pilomac (solni) i u vadnji az vrlo nizke cene.

Preporučam se pretaštomu svetčenstvu, p. n. učestvatu napjoniznje, v.

J. KOPAČ, voštarnica u Gorici.